

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Медведєвої Тетяни Олександрівни на тему: «Адміністративно-деліктне провадження у справах про правопорушення, що розглядаються Службою безпеки України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» «16» червня 2026 року

Актуальність теми дослідження. Актуальність обраної теми зумовлена зростанням ролі адміністративно-деліктних механізмів у системі забезпечення державної безпеки України в умовах воєнного стану, гібридних загроз та трансформації національної системи безпеки. Служба безпеки України як спеціальний державний орган, наділений правоохоронними та контррозвідувальними повноваженнями, виступає важливим суб'єктом адміністративно-деліктних правовідносин, зокрема у частині виявлення, припинення та розгляду окремих категорій адміністративних правопорушень, що посягають на державну безпеку.

Водночас нормативна регламентація адміністративно-деліктного провадження за участю СБУ має фрагментарний характер, що ускладнює практику її застосування та створює ризики порушення прав і свобод людини. Особливої актуальності набуває проблема дотримання процесуальних гарантій осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності, у контексті поєднання спеціальних повноважень СБУ з вимогами принципів законності, пропорційності та верховенства права. Недостатній рівень наукової розробленості тематики зумовлює потребу в системному дослідженні правової природи, стадій, суб'єктного складу та процесуальних особливостей такого провадження, а також у виробленні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування. Відтак обрана тема є актуальною, теоретично та практично значущою і відповідає сучасним викликам у сфері забезпечення державної безпеки.

Додаткової гостроти проблематиці надає безпрецедентне розширення спектра загроз державній безпеці в умовах повномасштабної збройної агресії проти України. Поряд із класичними посяганнями на встановлений режим охорони державної таємниці дедалі більшої ваги набувають загрози гібридного, диверсійного та кібернетичного характеру – протиправні дії у сферах захисту критичної (насамперед енергетичної) інфраструктури, інформаційної та кібербезпеки, обігу спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, а також ворожі спеціальні інформаційні

операції. У таких умовах адміністративно-деліктне реагування Служби безпеки України виконує функцію механізму «раннього реагування» держави, що дозволяє оперативно впливати на поведінку суб'єктів, підтримувати режимність у критично важливих сферах та запобігати переростанню адміністративних деліктів у злочини проти основ національної безпеки.

Окремої уваги потребує специфічний контекст реалізації адміністративно-деліктних повноважень СБУ, який вирізняється поєднанням адміністративної юрисдикції з оперативно-розшуковою та контррозвідувальною діяльністю, а також підвищеними вимогами до режиму секретності. Таке поєднання актуалізує питання чіткого відмежування адміністративно-деліктного провадження від кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності, узгодження різних правових режимів і недопущення підміни процесуальних форм. Висновки, сформульовані щодо інших правоохоронних і контрольних органів, не можуть бути повною мірою екстрапольовані на діяльність Служби безпеки України, що додатково обґрунтовує потребу в самостійному комплексному дослідженні саме її адміністративно-деліктної компетенції.

Нарешті, актуальність теми посилюється загальною трансформацією адміністративного права на засадах людиноцентричної парадигми та стандартів демократичного цивільного контролю над сектором безпеки, що передбачає підпорядкування навіть спеціальних безпекових процедур вимогам пропорційності, належної правової процедури та ефективного судового контролю. Курс України на європейську інтеграцію зумовлює потребу гармонізації національного регулювання діяльності органів безпеки з європейськими стандартами захисту прав людини, а також удосконалення гарантій діяльності СБУ, зокрема через прийняття спеціального Дисциплінарного статуту. Усе це підтверджує своєчасність і практичну значущість системного наукового аналізу адміністративно-деліктного провадження у справах, що розглядаються Службою безпеки України, спрямованого на забезпечення оптимального балансу між ефективністю безпекових заходів і гарантуванням прав і свобод людини.

Особиста участь автора в отриманні конкретних наукових результатів, викладених у дисертації. Дисертаційне дослідження є самостійним науковим доробком здобувачки, у якому викладено авторське бачення теоретичних засад і практичних проблем адміністративно-деліктного провадження у справах про правопорушення, що розглядаються Службою безпеки України. Сформульовані в роботі положення, висновки та рекомендації одержано особисто авторкою на основі комплексного аналізу доктринальних і нормативних джерел, зарубіжного досвіду, а також практики

реалізації адміністративно-деліктних повноважень у сфері забезпечення державної безпеки.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень і рекомендацій. Висновки, пропозиції та рекомендації, представлені в дисертації, є обґрунтованими завдяки логічній структурі викладення матеріалу, послідовному виконанню визначених завдань та поетапному розкриттю проблематики – від загальнотеоретичних засад адміністративно-деліктного провадження у першому розділі до дослідження процесуального порядку та гарантій його здійснення Службою безпеки України у другому. Послідовність наукового пошуку підкріплена узагальнюючими висновками до кожного розділу та фінальними висновками дисертації, де сформульовано авторське розуміння адміністративно-деліктного провадження, його стадійності та системи гарантій діяльності СБУ. Достовірність результатів додатково підтверджується апробацією основних положень у наукових публікаціях здобувачки у фахових виданнях. Методологічну основу становить сукупність загальнонаукових і спеціально-наукових методів: діалектичного, історико-правового, формально-догматичного, логіко-нормативного, системно-структурного, порівняльно-правового, а також методів аналізу, синтезу, індукції та дедукції.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексних досліджень адміністративно-деліктного провадження у справах про правопорушення, що розглядаються Службою безпеки України. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень, рекомендацій та висновків, зокрема:

уперше:

- обґрунтовано доцільність концептуального відмежування державної безпеки від оборони та воєнної безпеки як самостійного об'єкта правової охорони, що охоплює протидію загрозам невоєнного та гібридного характеру;

- виокремлено поліцейсько-адміністративну, адміністративно-превентивну та гібридну моделі відповідної діяльності органів безпеки, визначено їх ключові ознаки та функціональне призначення;

удосконалено:

- розуміння поняття адміністративно-деліктного провадження як врегульованої нормами адміністративно-процесуального права публічно-владної діяльності, спрямованої не лише на застосування адміністративної відповідальності, а й на забезпечення справедливого процесу та захист прав особи, що визначальною ознакою має визнаватися його функціональна

подвійність, яка проявляється у поєднанні карально-превентивної та правозахисної спрямованості;

- науковий підхід до стадійності провадження шляхом виокремлення їх функціонального призначення у контексті адміністративної юрисдикції спеціального правоохоронного органу, зокрема визначено взаємозв'язок між стадійністю, принципом пропорційності та забезпеченням балансу між інтересами державної безпеки і правами людини;

- класифікацію гарантій діяльності СБУ шляхом виокремлення загальних, спеціальних та універсальних гарантій з урахуванням специфіки оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності, де особливе значення відіграє необхідність прийняття спеціального Дисциплінарного статуту Служби безпеки України як інструменту підвищення ефективності правового регулювання та забезпечення балансу між службовою дисципліною і дотриманням прав людини;

набуло подальшої розробки:

- обґрунтування доцільності розгляду адміністративних правопорушень у сфері державної безпеки як самостійної функціональної групи деліктів, об'єднаних спільним родовим об'єктом – державною безпекою, незалежно від їх формального розміщення у структурі КУпАП;

- розуміння багаторівневої моделі участі СБУ у публічно-управлінських та адміністративно-юрисдикційних правовідносинах, яка поєднує суб'єктно-інституційний, процедурно-діяльнісний і нормативно-правовий виміри, в межах якої розвинено підхід до визначення правосуб'єктності СБУ з урахуванням людиноцентричної парадигми адміністративного права та стандартів демократичного цивільного контролю над сектором безпеки, що дозволило запропонувати авторське доповнення системи принципів діяльності СБУ принципами ефективності та співмірності застосування контррозвідувальних і оперативно-розшукових заходів, що дозволяє нормативно закріпити баланс між потребами державної безпеки та гарантіями прав і свобод людини.

Теоретичне та практичне значення роботи. Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає в тому, що в ньому здійснено одне з перших у вітчизняній науці комплексних осмислень адміністративно-деліктного провадження у справах, що розглядаються Службою безпеки України, як цілісного правового феномену. Авторкою уточнено поняття та правову природу такого провадження з акцентом на його функціональній подвійності, розкрито функціональне призначення стадій провадження, систематизовано адміністративні правопорушення у сфері державної безпеки як окрему функціональну групу деліктів, а також запропоновано класифікацію

гарантій діяльності СБУ та доповнення системи принципів її діяльності. Сформульовані положення створюють теоретичне підґрунтя для подальших досліджень у сфері адміністративного, адміністративно-деліктного та адміністративно-процесуального права, а також адміністративної юрисдикції спеціальних правоохоронних органів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дослідженні теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані у таких сферах:

- у науково-дослідній діяльності: для подальшого розроблення теоретичних і прикладних проблем реалізації адміністративно-деліктного провадження у справах про правопорушення, що розглядаються Службою безпеки України;

- у правотворчій та правозастосовній діяльності: результати дослідження містять пропозиції щодо внесення змін до чинного законодавства, а викладені рекомендації можуть бути використані для підвищення ефективності практичної діяльності суб'єктів правозастосування щодо запобігання правопорушенням, що посягають на державну безпеку;

- у навчальному процесі: під час викладання здобувачам вищої освіти дисципліни «Адміністративне право України», підготовки відповідних розділів підручників і навчальних посібників із зазначеного курсу.

Повнота викладення матеріалів дисертації у наукових працях, опублікованих автором. Основні положення та результати дисертації відображено у 7 наукових працях. Серед них 4 наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Медведєва Т. О. Адміністративні правопорушення, підвідомчі Службі безпеки України: доктринальний зміст. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 12. С. 375–378. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-12/82>.

2. Медведєва Т. О. Поняття та правова природа адміністративно-деліктного провадження. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2025. № 3 (88). С. 392–396. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2025.3.56>.

3. Медведєва Т. О. Принципи адміністративно-деліктного процесу: зміст, система та реалізація. *Право та державне управління*. 2025. № 3. С. 352–358. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2025.3.46>.

4. Медведєва Т. О. Адміністративно-деліктне провадження у сфері забезпечення державної безпеки: між репресивною функцією та процесуальними гарантіями. *Право і суспільство*. 2025. № 6. С. 725–729. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.6.102>.

3 наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Медведєва Т. О. Адміністративно-деліктне провадження: поняття, ознаки та функціонально-процесуальна природа. *Proceedings of the International scientific conference “Modern Achievements in Legal Science and Practice”*, Riga, the Republic of Latvia, March 19–20, 2025. Riga : Publishing House “Baltija Publishing”, 2025. P. 253–256. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-558-7-67>.

2. Медведєва Т. О. Служба безпеки України у системі адміністративно-деліктної юрисдикції. *Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права* : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кременчук, 5 грудня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 175–177. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-580-1-47>.

3. Медведєва Т. О. Принципи мовної визначеності та встановлення об’єктивної істини в адміністративно-деліктному провадженні. *Права людини та публічне врядування* : матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 590–591. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-158>.

Відповідність чинним вимогам. Анотація, структура та обсяг дисертації відповідають установленим вимогам. Дослідження Медведєвої Тетяни Олександрівни на тему «Адміністративно-деліктне провадження у справах про правопорушення, що розглядаються Службою безпеки України» є завершеною працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що розв’язують конкретне наукове завдання, цінне для розвитку сучасної юридичної науки. Науковий рівень дисертації відповідає вимогам, визначеним у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана українською мовою відповідно до норм правопису, а характер викладу матеріалу відповідає науковому стилю.

Рекомендація дисертації до подання у разову спеціалізовану вчену раду. Результати дисертації обговорено на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права від «16» червня 2026 року (Протокол № 11). За результатами засідання кафедри ухвалено рішення

про надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Медведєвої Тетяни Олександрівни на тему «Адміністративно-деліктне провадження у справах про правопорушення, що розглядаються Службою безпеки України».

Головуюча на засіданні,
завідувачка кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
ДВНЗ «УжНУ»

Підпис Тетяни Карабін засвідчую:
Вчений секретар ДВНЗ «УжНУ»

Тетяна КАРАБІН

Олена МЕЛЬНИК